

Sag C-353/24

Anmodning om præjudiciel afgørelse

Dato for indlevering:

15. maj 2024

Forelæggende ret:

Administratīvā rajona tiesa (Letland)

Afgørelse af:

13. maj 2024

Sagsøgere:

SIA EUROPARK LATVIA

SKIDATA GmbH

Sagsøgt:

Valsts ieņēmumu dienests

Intervenienter:

SIA 19 points

SIA Ernst & Young Baltic

Administratīvā rajona tiesa

Rīgas tiesu nams

(distriktsdomstol i forvaltningsretlige sager, sektionen for Riga)

KENDELSE

Riga, den 13. maj 2024

[Udelades] [rettens sammensætning],

har i tilstedeværelse af repræsentanterne for sagsøgeren SIA EUROPARK LATVIA og repræsentanten for sagsøgeren [udelades] SKIDATA GmbH samt

repræsentanterne for den institution, der handler på vegne af Republikken Letland, Valsts ieņēmumu dienests (skatte- og afgiftsmyndigheden), repræsentanten for tredjeparten SIA 19 points og repræsentanterne for organet for overensstemmelseskontrol SIA Ernst & Young Baltic

i et åbent retsmøde behandlet den forvaltningsretlige sag, der blev indledt ved et søgsmål anlagt af SIA EUROPARK LATVIA og det i Østrig hjemmehørende selskab SKIDATA GmbH, hvorved de har nedlagt påstand om annullation af skatte- og afgiftsmyndighedens afgørelse af 2. september 2022.

Hovedsagens genstand og relevante faktiske omstændigheder

- 1 Sagsøgeren SIA EUROPARK LATVIA er et handelsselskab registreret i Letland, som leverer parkerings- og garageydelser.

Sagsøgeren SKIDATA GmbH er et handelsselskab registreret i Østrig, som fremstiller automatiske betalingsanordninger i Østrig og (gennem datterselskaber eller andre distributører) importerer disse anordninger til 25 medlemsstater i Den Europæiske Union, herunder Letland.

Den 30. juni og den 27. november 2015 købte sagsøgeren SIA EUROPARK LATVIA af en af medsagsøgeren SKIDATA GmbH's distributører automatiske betalingsanordninger, som var fremstillet af SKIDATA GmbH, idet prisen inkluderede udgifterne til installation og projektstyring. I perioden fra den 8. oktober 2015 til den 30. december 2015 blev otte af de erhvervede anordninger af typen SKIDATA PARKING.LOGIC (herefter »de kommercielle maskiner«) registreret som kommercielle maskiner i skatte- og afgiftsmyndighedens enhedsdatabase (register).

- 2 I sin egenskab af organ for overensstemmelseskontrol med kasseapparater, hybridkasseapparater, kassesystemer, specialiserede anordninger og specialiseret udstyr – en kontrol, som har til formål at teste modellerne af kasseapparater, hybridkasseapparater, kassesystemer, specialiserede anordninger og specialiseret udstyr, ændringer heraf og de heri anvendte *software*-systemer med henblik på at sikre, at de opfylder de tekniske krav til elektroniske anordninger og elektronisk udstyr til registrering af afgifter og andre betalinger – meddelte SIA Ernst & Young Baltic (herefter »organet for overensstemmelseskontrol«) ved skrivelse af 16. maj 2022 skatte- og afgiftsmyndigheden, at det med hensyn til kassesystemet SKIDATA PARKING.LOGIC V29.00 afviste at udstede en erklæring om, at dette system var i overensstemmelse med de tekniske krav til elektroniske anordninger og elektronisk udstyr til registrering af afgifter og andre betalinger (herefter »overensstemmelseserklæring«), eftersom leverandøren af vedligeholdelsesydelser for de kommercielle maskiner – en økonomisk aktør, som, før vedkommende påbegynder sit virke, registrerer sig i skatte- og afgiftsmyndighedens enhedsdatabase – ved navn SIA 19 points ikke havde fremlagt de oplysninger, som er fastsat i punkt 121.⁴, nr. 4, i Ministru kabineta 2014. gada 11. februāra noteikumi Nr. 96 (ministerrådets dekret nr. 96 af

11.2.2014, herefter »dekretet om anvendelse«), dvs. kildekoden og den eksekverbare kode til den registrerede *software* i de kommercielle maskiner.

- 3 Ved skatte- og afgiftsmyndighedens afgørelse af 2. september 2022, den endelige afgørelse i den administrative procedure, der var indledt ved denne myndighed, blev de kommercielle maskiner udelukket fra denne myndigheds enhedsdatabase (register), eftersom der ikke var blevet gennemført en overensstemmelseskontrol, som førte til udstedelse af en erklæring om overensstemmelse, der attesterede opfyldelsen af de tekniske krav til elektroniske anordninger og elektronisk udstyr til registrering af afgifter og andre betalinger.

I afgørelsen anføres det bl.a., at kravet i punkt 121.⁴, nr. 4, i dekretet om anvendelse ikke skulle anses for at være et teknisk krav, og at det ikke var nødvendigt at meddele det til Europa-Kommissionen i henhold til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2015/1535 af 9. september 2015 om en informationsprocedure med hensyn til tekniske forskrifter samt forskrifter for informationssamfundets tjenester (herefter »direktiv 2015/1535«). Ifølge afgørelsen fremgår de tekniske krav til elektroniske anordninger og elektronisk udstyr af Ministru kabineta 2014. gada 11. februāra noteikumi Nr. 95 »Noteikumi par nodokļu un citu maksājumu reģistrēšanas elektronisko ierīču un iekārtu tehniskajām prasībām« (ministerrådets dekret nr. 95 af 11.2.2014, »Dekret om de tekniske krav til elektroniske anordninger og elektronisk udstyr til registrering af afgifter og andre betalinger«), som er blevet meddelt Europa-Kommissionen og medlemsstaterne.

- 4 Sagsøgerne – SIA EUROPARK LATVIA og det i Østrig registrerede SKIDATA GmbH – har anlagt sag ved Administratīvā rajona tiesa (distriktsdomstol i forvaltningsretlige sager) og nedlagt påstand om annulation af skatte- og afgiftsmyndighedens afgørelse.

Med deres søgsmål har de bl.a. gjort gældende, at lovgivningen på tidspunktet for registreringen af de kommercielle maskiner ikke fastsatte, at de afgiftspligtige personer, som anvender anordninger, herunder kommercielle maskiner, var forpligtet til at fremlægge kildekoden og den eksekverbare kode til den registrerede *software* eller til det skatte- og afgiftsmæssige hukommelsesmodul. En sådan forpligtelse blev fastsat senere ved dekretet om anvendelse. Ifølge sagsøgerne udgør dette krav et teknisk krav, som skulle meddeles Europa-Kommissionen i henhold til [udelades] direktiv [udelades] 2015/1535 [udelades]. Den omhandlede bestemmelse blev efter deres opfattelse, eftersom det pågældende krav ikke blev meddelt, vedtaget i strid med den korrekte procedure og finder ikke anvendelse.

Sagsøgerne har gjort gældende, at brugeren af kommercielle maskiner i forbindelse med den transaktion, hvorved brugsrettighederne til en *software* erhverves, sædvanligvis opnår adgang (brugsret) til den eksekverbare kode, eftersom denne er nødvendig for at gennemføre *softwarens* funktioner på computeren, men ikke erhverver retten til at ændre eller redistribuere kildekoden.

Kildekoden udgør en forretningshemmelighed for SKIDATA GmbH som producent af de kommercielle maskiner, og SIA EUROPARK LATVIA kan som bruger af de kommercielle maskiner ikke lovligt og på uafhængig vis opnå og distribuere (udlevere) kildekoden til den registrerede *software*, medmindre producenten af de kommercielle maskiner giver samtykke hertil.

For at forelægge kildekoden til den registrerede *software* i en kommerciel maskine for organet for overensstemmelseskontrol skal producenten af denne maskine overdrage kildekoden til leverandøren af vedligeholdelsesydelser for disse maskiner, som igen fremlægger den for organet for overensstemmelseskontrol, som lagrer den med henblik på, at leverandøren af vedligeholdelsesydelser udleverer kildekoden til den registrerede *software* til skatte- og afgiftsmyndigheden inden for en frist på 24 timer, såfremt der anmodes herom i overensstemmelse med punkt 129.⁴, nr. 6, i dekretet om anvendelse.

Ifølge sagsøgerne medfører de ovenstående forhold en uforholdsmæssig begrænsning af de intellektuelle ejendomsrettigheder (brugen af disse rettigheder) og forretningshemmeligheden med hensyn til kildekoden til *softwaren* i de kommercielle maskiner, en kildekode, som ejes af producenten af disse maskiner.

Retsforskrifter

EU-retten

- 5 Traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde
  - »Artikel 34: Kvantitative indførselsrestriktioner såvel som alle foranstaltninger med tilsvarende virkning er forbudt mellem medlemsstaterne.
  - Artikel 35: Kvantitative udførselsrestriktioner såvel som alle foranstaltninger med tilsvarende virkning er forbudt mellem medlemsstaterne.
  - Artikel 36: Bestemmelserne i artikel 34 og 35 er ikke til hinder for sådanne forbud eller restriktioner vedrørende indførsel, udførsel eller transit, som er begrundet i hensynet til den offentlige sædelighed, den offentlige orden, den offentlige sikkerhed, beskyttelse af menneskers og dyrs liv og sundhed, beskyttelse af planter, beskyttelse af nationale skatte af kunstnerisk, historisk eller arkæologisk værdi eller beskyttelse af industriel og kommerciel ejendomsret. Disse forbud eller restriktioner må dog hverken udgøre et middel til vilkårlig forskelsbehandling eller en skjult begrænsning af samhandelen mellem medlemsstaterne.«
- 6 Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 98/34/EF af 22. juni 1998 om en informationsprocedure med hensyn til tekniske standarder og forskrifter (og Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 98/48/EF af 20.7.1998 om ændring af direktiv 98/34/EF om en informationsprocedure med hensyn til tekniske standarder og forskrifter) (herefter »direktiv 98/34«).

Artikel 1, nr. 1): »produkt«: alle produkter, der fremstilles industrielt, og alle landbrugsprodukter, herunder også fiskeriprodukter.

Artikel 1, nr. 3): »teknisk specifikation«: en specifikation, der indeholdes i et dokument, som fastlægger karakteristika for et produkt, som f.eks. kvalitet, brugsegenskaber, sikkerhed, dimensioner, herunder forskrifter for varen vedrørende handelsmæssig betegnelse, terminologi, symboler, prøvning og prøvningsmetoder, emballering, mærkning eller etikettering samt procedurer for overensstemmelsesvurdering.

Artikel 1, nr. 4): »andet krav«: et krav, der ikke er en teknisk specifikation, og som pålægges et produkt af bl.a. forbruger- eller miljøbeskyttelseshensyn, og som vedrører produktets livscyklus efter markedsføring, såsom betingelser for anvendelse, genanvendelse, genbrug eller bortskaffelse, når disse betingelser kan influere betydeligt på sammensætningen af produktet, dets natur eller afsætningen af det.

Artikel 1, nr. 11): »teknisk forskrift«: en teknisk specifikation eller et andet krav eller en forskrift vedrørende tjenester, herunder de administrative bestemmelser, der gælder herfor, som retligt eller faktisk skal overholdes ved markedsføring, levering eller anvendelse af en tjeneste, eller etablering af en operatør af tjenester i en medlemsstat eller i en væsentlig del af denne stat, samt medlemsstaternes love og administrative bestemmelser vedrørende forbud mod fremstilling, import, markedsføring eller anvendelse af et produkt eller forbud mod levering eller anvendelse af en tjeneste eller mod, at en tjenesteyder etablerer sig, jf. dog artikel 10.

Artikel 7: Medlemsstaterne underretter i overensstemmelse med artikel 8, stk. 1, Kommissionen om enhver anmodning fremsat til standardiseringsorganer om at udarbejde tekniske specifikationer eller en standard for specifikke varer med det formål at indføre en teknisk forskrift gældende for sådanne varer i form af et udkast til tekniske forskrifter og angiver grundene til at indføre den.

Artikel 8, stk. 1: Med forbehold af artikel 10 sender medlemsstaterne straks Kommissionen ethvert udkast til teknisk forskrift, medmindre der er tale om en almindelig gengivelse af en international eller europæisk standard, i hvilket tilfælde det vil være tilstrækkeligt at oplyse herom. De meddeler ligeledes Kommissionen grundene til, at det er nødvendigt at indføre en sådan teknisk forskrift, medmindre disse grunde allerede fremgår af udkastet.

7 Direktiv 2015/1535, hvorved direktiv 98/34 blev erstattet og ophævet:

Artikel 1, stk. 1, litra c): »teknisk specifikation«: en specifikation, der indeholdes i et dokument, som fastlægger karakteristika for et produkt, som f.eks. kvalitet, brugsegenskaber, sikkerhed, dimensioner, herunder forskrifter for varen vedrørende handelsmæssig betegnelse, terminologi, symboler, prøvning og prøvningsmetoder, emballering, mærkning eller etikettering samt procedurer for overensstemmelsesvurdering.

Artikel 1, stk. 1, litra f): »teknisk forskrift«: en teknisk specifikation eller et andet krav eller en forskrift vedrørende tjenester, herunder de administrative bestemmelser, der gælder herfor, som retligt eller faktisk skal overholdes ved markedsføring, levering eller anvendelse af en tjeneste, eller etablering af en operatør af tjenester i en medlemsstat eller i en væsentlig del af denne stat, samt medlemsstaternes love og administrative bestemmelser vedrørende forbud mod fremstilling, import, markedsføring eller anvendelse af et produkt eller forbud mod levering eller anvendelse af en tjeneste eller mod, at en tjenesteyder etablerer sig, jf. dog artikel 7.

Artikel 1, stk. 1, litra g): »udkast til teknisk forskrift«: en tekst til en teknisk specifikation eller et andet krav eller en forskrift vedrørende tjenester, herunder administrative bestemmelser, der er udarbejdet med henblik på at vedtage den eller senere få den vedtaget som en teknisk forskrift, og som befinder sig på et forberedende stadium, hvor det stadig er muligt at foretage væsentlige ændringer.

Artikel 5, [stk. 1] [udelades]: Med forbehold af artikel 7 meddeler medlemsstaterne straks Kommissionen ethvert udkast til teknisk forskrift, medmindre der er tale om en almindelig gengivelse af en international eller europæisk standard, i hvilket tilfælde oplysning om den relevante standard vil være tilstrækkelig. De meddeler ligeledes Kommissionen grundene til, at det er nødvendigt at indføre en sådan teknisk forskrift, medmindre disse grunde allerede fremgår af udkastet.

Lettisk ret

- 8 Likums »Par nodokļiem un nodevām« (lov om skatter og afgifter) (herefter »loven«):

Artikel 28.¹, stk. 4.¹: Skatte- og afgiftspligtige personer kan anvende elektroniske anordninger og elektronisk udstyr, som opfylder de tekniske krav til elektroniske anordninger og elektronisk udstyr til registrering af afgifter og andre betalinger, og som har været underkastet en overensstemmelseskontrol. Vedligeholdelsen af de elektroniske anordninger og det elektroniske udstyr kan udføres af en leverandør af vedligeholdelsesydelser, som har været genstand for en overensstemmelseskontrol i henhold til lovgivningen.

- 9 Dekretet om anvendelse:

Punkt 121.⁴, nr. 4: Med henblik på gennemførelsen af en overensstemmelseskontrol af modellerne af kasseapparater, hybridkasseapparater, kassesystemer, specialiserede anordninger og specialiseret udstyr, ændringer heraf og versionerne af *softwaren* i dem skal leverandøren af vedligeholdelsesydelser forelægge organet teknisk dokumentation på producentens sprog og vedlægge en notarbekræftet oversættelse til det nationale sprog. Den tekniske dokumentation skal omfatte: kildekoden (datamatiske instruktioner, som kan læses af mennesker og er blevet udfærdiget af en programmør) og den eksekverbare kode (samling af symboler, som læses af en computer med henblik på eksekveringen af et program,

som er kompileret af en programmør) i den registrerede *software* og det skatte- og afgiftsmæssige hukommelsesmodul.

Punkt 121.⁵: Inden for seks måneder fra modtagelsen af de dokumenter, der er omhandlet i dette dekrets punkt 121.⁴, skal organet for overensstemmelseskontrol forelægge leverandøren af vedligeholdelsesydelser en overensstemmelseserklæring om, at modellen af kasseapparat, hybridkasseapparat, kassesystem, specialiseret anordning eller specialiseret udstyr, samt ændringen heraf eller versionen heraf er i overensstemmelse med de tekniske krav til elektroniske anordninger og elektronisk udstyr til registrering af afgifter og andre betalinger [...] eller meddele, at det afviser at udstede en sådan overensstemmelseserklæring; det skal også meddele skatte- og afgiftsmyndigheden disse oplysninger.

Punkt 129.⁴, nr. 6: Når modellen eller ændringen af et kasseapparat, et hybridkasseapparat, et kassesystem, en specialiseret anordning eller specialiseret udstyr, hvis vedligeholdelse udføres af en leverandør af vedligeholdelsesydelser, registreres i skatte- og afgiftsmyndighedens enhedsdatabase (register), skal denne leverandør, hvad enten der er tale om producenten af udstyret eller anordningen eller en godkendt repræsentant for producenten, inden for 24 timer udlevere kildekoden til den registrerede *software* til skatte- og afgiftsmyndigheden, såfremt denne anmoder herom.

Punkt 129.¹⁷, nr. 1, underpunkt 1.2.2: Skatte- og afgiftsmyndigheden udelukker kasseapparater, hybridkasseapparater, kassesystemer, specialiserede anordninger og specialiseret udstyr, som er registreret i en brugers navn, fra enhedsdatabasen (registret): [når] de ikke opfylder de betingelser, der er fastsat i reguleringslovgivningen med hensyn til de tekniske krav til elektroniske anordninger og elektronisk udstyr til registrering af afgifter og andre betalinger. Skatte- og afgiftsmyndigheden underretter inden for 15 dage brugeren om udelukkelsen fra enhedsdatabasen (registret).

Grundene til, at den forelæggende ret er i tvivl om anvendelsen og fortolkningen af EU-retten

I

Spørgsmålet om, hvorvidt kravet om at udlevere kildekoden til den registrerede software er omfattet af begrebet teknisk forskrift

- 10 De tekniske krav til elektroniske anordninger og elektronisk udstyr til registrering af afgifter og andre betalinger er ikke harmoniseret inden for EU-retten. Hvad angår varernes frie bevægelighed i ikke-harmoniserede sektorer skal artikel 34-36

i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde, princippet om gensidig anerkendelse og direktiv 2015/1535 dog overholdes ¹.

- 11 De præventive foranstaltninger til beskyttelse af varernes frie bevægelighed på Den Europæiske Unions indre marked blev indført ved direktiv 98/34/EF. Dette direktiv forpligter medlemsstaterne i Den Europæiske Union til at sende Europa-Kommissionen og de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union udkastene til tekniske forskrifter og information herom med henblik på undersøgelse af disse.

I Europa-Kommissionens forklarende dokumentation anføres det, at direktiv 98/34 omhandler prøvninger og prøvningsmetoder, som omfatter de tekniske og videnskabelige metoder, der skal anvendes ved vurderingen af et bestemt produkts karakteristika, og også de procedurer for overensstemmelsesvurdering, som anvendes for at sikre, at produktet opfylder de specifikke krav. Det forhold, at disse parametre er omfattet af direktivets anvendelsesområde, er af afgørende betydning, eftersom prøvningerne og procedurerne for overensstemmelsesvurdering under visse omstændigheder kan have negativ indvirkning på handelen ².

Heraf følger, at et af direktivets formål er at yde særlig beskyttelse til varernes frie bevægelighed ved præventive kontroller, idet den frie bevægelighed er et af Den Europæiske Unions grundlæggende principper. Som et middel til at opfylde dette formål er der fastsat et krav om, at medlemsstaterne sender Kommissionen ethvert udkast til teknisk forskrift (artikel 8, stk. 1, i direktiv 98/34). Det følger af Den Europæiske Unions Domstols praksis angående medlemsstaternes forpligtelse til at meddele de tekniske forskrifter, at direktiv 98/34 sigter mod, at virksomhederne bedre skal kunne udnytte fordelene ved det indre marked ved regelmæssig offentliggørelse af medlemsstaternes udkast til tekniske forskrifter, hvorved virksomhederne sættes i stand til at tilkendegive deres vurdering af virkningerne heraf. Henset til direktivets formål er det vigtigt, at virksomheder i en medlemsstat informeres om en anden medlemsstats udkast til tekniske forskrifter og om disses tidsmæssige og stedlige anvendelsesområde, for at de skal kunne blive bekendt med rækkevidden af de forpligtelser, som de vil kunne blive pålagt, og foregribe vedtagelsen af disse love ved i givet fald at tilpasse deres produkter eller deres tjenester i tide ³.

¹ – *Free movement in harmonised and non-harmonised sectors*. Kan hentes på: https://single-market-economy.ec.europa.eu/single-market/goods/free-movement-sectors_en.

² – *European Commission, Directive 93/34/EC – An instrument of co-operation between institutions and enterprises to ensure the smooth functioning of the Internal Market – A guide to the procedure for the provision of information in the field of technical standards and regulations and of rules on Information Society services, Publications Office, 2005, s. 18*. Kan hentes på:

<https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/6d8a677d-06ab-48b6-ba46-73b8150e6c51>.

³ – Domstolens dom af 4.2.2016 i sagen »Straffesag mod Sebat Ince«, C-336/14, EU:C:2016:72, præmis 82 og 83.

En tilsidesættelse af meddelelsespligten anses for en væsentlig proceduremangel, der kan medføre, at de tekniske forskrifter bliver uanvendelige, og at de nationale retter kan afvise at bringe de relevante tekniske forskrifter i anvendelse over for borgerne⁴. Det er ikke samtlige bestemmelser i en lov, som ikke er blevet meddelt, der bliver uanvendelige som følge af tilsidesættelsen af meddelelsespligten, men kun de tekniske forskrifter heri⁵.

Direktiv 2015/1535, hvorved direktiv 98/34 blev ophævet, blev vedtaget den 9. september 2015. Både direktiv 98/34 og direktiv 2015/1535 fastsætter et fast krav om, at medlemsstaterne skal meddele Kommissionen ethvert udkast til teknisk forskrift.

- 12 Begrebet »teknisk forskrift« som defineret i artikel 1, nr. 11), i direktiv 98/34 omfatter fire kategorier af forskrifter. Der er tale om følgende kategorier: 1) »forskrift vedrørende tjenester«, jf. nævnte direktivs artikel 1, nr. 5), 2) »teknisk specifikation« som omhandlet i dette direktivs artikel 1, nr. 3), 3) »andet krav« som defineret i dette direktivs artikel 1, nr. 4), og 4) »medlemsstaternes love og administrative bestemmelser vedrørende forbud mod fremstilling, import, markedsføring eller anvendelse af et produkt eller forbud mod levering eller anvendelse af en tjeneste eller mod, at en tjenesteyder etablerer sig«, som omhandlet i direktivets artikel 1, nr. 11)⁶.

For at afgøre, om kravet om at udlevere kildekoden til den registrerede *software*, en forpligtelse, hvis opfyldelse er genstanden for den tvist, der verserer for den forelæggende ret, udgør en teknisk forskrift, er det nødvendigt at efterprøve, om dette krav er omfattet af en af de ovennævnte kategorier.

- 13 Efter den forelæggende rets opfattelse er der i den foreliggende sag ingen tvivl om, at de kommercielle maskiner er et »produkt« som omhandlet i direktivets artikel 1, nr. 1), hvorfor forpligtelsen til at udlevere kildekoden til den registrerede

⁴ – Domstolens dom af 30.4.1996 i sagen »CIA Security International SA and Signalson SA, Securitel SPRL«, C-194/94, EU:C:1996:172, præmis 54, af 8.9.2005 i sagen »Lidl Italia Srl mod Comune di Stradella«, C-303/04, EU:C:2005:528, præmis 23, af 25.4.2010 i sagen »Straffesag mod Lars Sandström«, C-433/05, EU:C:2010:184, præmis 43, af 10.7.2014 i sagen »Lars Ivansson m.fl.«, C-307/13, EU:C:2014:2058, præmis 48, og af 27.10.2016 i sagen »James Elliott Construction Limited mod Irish Asphalt Limited«, C-613/14, EU:C:2016:821, præmis 64.

⁵ – Domstolens dom af 1.2.2017 i sagen »Município de Palmela mod Autoridade de Segurança Alimentar e Económica (ASAE) – Divisão de Gestão de Contraordenações«, C-144/16, EU:C:2017:76, præmis 37 og den deri nævnte retspraksis.

⁶ – Domstolens dom af 4.2.2016 i sagen »Straffesag mod Sebat Ince«, C-336/14, EU:C:2016:72, præmis 70, af 13.10.2016 i sagen »Naczelnik Urzedu Celnego I w Ł. mod G.M. og M.S.«, C-303/15, EU:C:2016:771, præmis 18, af 10.7.2014 i sagen »Lars Ivansson m.fl.«, C-307/13, EU:C:2014:2058, præmis 16, og af 19.7.2012 i de forenede sager »Fortuna sp. z o.o. m.fl. mod Dyrektor Izby Celnej w Gdyni«, C-213/11, C-214/11 og C-217/11, EU:C:2012:495, præmis 27 og den deri nævnte retspraksis.

software ikke skal anses for at være en »forskrift vedrørende tjenester« (som nævnt ovenfor) som omhandlet i direktivets artikel 1, nr. 5).

- 14 I henhold til artikel 1, nr. 3), i direktiv 98/34 anses en »teknisk specifikation« for at være en specifikation, der indeholdes i et dokument, som fastlægger karakteristika for et produkt, som f.eks. kvalitet, brugsegenskaber, sikkerhed, dimensioner, herunder forskrifter for varen vedrørende handelsmæssig betegnelse, terminologi, symboler, prøvning og prøvningsmetoder, emballering, mærkning eller etikettering samt procedurer for overensstemmelsesvurdering. Det følger af Domstolens praksis, at begrebet »teknisk specifikation« indebærer, at den indførte foranstaltning skal finde anvendelse på produktet eller dets emballering, og at kravene skal vedrøre de karakteristika, der kræves af produktet⁷. Hvis dette krav i henhold til lovgivningen skal opfyldes, for at produktet kan markedsføres, skal det anses for at være en »teknisk specifikation«⁸.

Kravet om at udlevere kildekoden til den registrerede *software* indebærer efter den forelæggende rets opfattelse ikke umiddelbart, at de kommercielle maskiners karakteristika skal være i overensstemmelse med bestemte parametre, og specificerer heller ikke de karakteristika, som de kommercielle maskiner skal udvise. Imidlertid fremgår der af Domstolens praksis ikke noget entydigt svar på spørgsmålet om, hvorvidt kravet om at udlevere kildekoden til en registreret *software* skal anses for at være et krav vedrørende karakteristikaene, som finder anvendelse på kommercielle maskiner (produkter) i forbindelse med procedureerne for overensstemmelsesvurdering, eftersom det ikke er alle produkterne, der har dette karakteristikum (tilstedeværelsen af kildekode). Dermed kan kravet om, at kildekoden til den registrerede *software* i de kommercielle maskiner stilles til rådighed for (udleveres til) overensstemmelsesvurderingsorganet, muligvis anses for at udgøre et krav »vedrørende karakteristikaene«, eftersom dette krav ikke kan pålægges produkter, der ikke indeholder en kildekode (som et karakteristikum).

- 15 Hvad angår begrebet »andet krav« som omhandlet i artikel 1, nr. 4), i direktiv 98/34 er der tale om »betingelser« fastsat ved retsfor skrifter, der ikke er en teknisk specifikation, og som pålægges et produkt af bl.a. forbruger- eller miljøbeskyttelse hensyn, og som vedrører produktets livscyklus efter markedsføring, såsom betingelser for anvendelse, genanvendelse, genbrug eller bortskaffelse, når disse betingelser kan influere betydeligt på sammensætningen af produktet, dets natur eller afsætningen af det⁹.

⁷ – Domstolens dom af 8.3.2001 i sagen »Straffesag mod Georgius van der Burg«, C-278/99, [EU:C:2001:143](#), præmis 20, af 22.1.2002 i sagen »Canal Satélite Digital SL mod Administración General del Estado og Distribuidora de Televisión Digital SA (DTS)«, C-390/99, [EU:C:2002:34](#), præmis 45, og af 21.4.2005 i sagen »Straffesag mod Lars Erik Staffan Lindberg«, C-267/03, [EU:C:2005:246](#), præmis 57.

⁸ – Domstolens dom af 20.3.1997 i sagen »Bic Benelux SA mod den belgiske stat«, C-13/96, [EU:C:1997:173](#), præmis 23.

⁹ – Domstolens dom af 19.7.2012 i de forenede sager »Fortuna sp. z o.o. m.fl. mod Dyrektor Izby Celnej w Gdyni«, C-213/11, C-214/11 og C-217/11, [EU:C:2012:495](#), præmis 35 og den deri

Anvendelsen af kravet i punkt 121.⁴, nr. 4, i dekretet om anvendelse er nødvendig og påkrævet for, at et organ for overensstemmelseskontrol kan gennemføre overensstemmelseskontrollen af de kommercielle maskiner. Hvis kildekoden til den registrerede *software* ikke udleveres, udsteder organet for overensstemmelseskontrol en udtalelse om overensstemmelseskontrol, hvoraf det fremgår, at der ikke er overensstemmelse, og skatte- og afgiftsmyndigheden udelukker de kommercielle maskiner fra enhedsdatabasen (registret) med den konsekvens, at de kommercielle maskiner ikke kan anvendes til at registrere transaktioner eller til at føre regnskab med kontanter og andre betalingsmidler (med henblik på monetær og skatte- og afgiftsmæssig overvågning), hvilket i praksis medfører en begrænsning af salget af dem på det lettiske marked, idet de virksomheder og organisationer, der opererer på det lettiske marked og kan anvende de kommercielle maskiner til disse formål, ikke har interesse i at erhverve kommercielle maskiner, som ikke er fuldt ud anvendelige i forbindelse med deres kommercielle aktivitet. Heraf følger, at kravet om at udlevere kildekoden til den registrerede *software* i praksis kan have indvirkning på markedsføringen (eller salget) af kommercielle maskiner.

Samtidig har kravet om at udlevere kildekoden til den registrerede *software* ikke til formål at beskytte forbrugerne eller miljøet, men derimod i praksis at gennemføre den statslige kontrol med opfyldelsen af forpligtelsen til at registrere afgifter. Imidlertid kan kravet om at udlevere kildekoden til den registrerede *software* muligvis anses for en »betingelse« vedrørende anvendelsen af det pågældende produkt eller en national bestemmelse, der henhører under den kategori af tekniske forskrifter, der er nævnt i artikel 1, nr. 11), i direktiv 98/34. Afgørelsen af, om en national bestemmelse tilhører den ene eller den anden af disse kategorier, afhænger af rækkevidden af det forbud, der er indeholdt i denne bestemmelse¹⁰.

Det følger af Domstolens praksis, at den tredje kategori af tekniske forskrifter, som er omhandlet i artikel 1, nr. 11), i direktiv 98/34, og som vedrører et forbud mod bl.a. anvendelse, forudsætter, at de omtvistede nationale bestemmelser har en rækkevidde, der klart går videre end en begrænsning af visse mulige former for anvendelse af det pågældende produkt, og som således ikke begrænser sig til en simpel indskrænkning af produktets anvendelsesmuligheder¹¹. Den tredje kategori, som forbyder fremstilling, import, markedsføring eller anvendelse af et produkt, skal anses for at være en form for teknisk forskrift¹².

nævnte retspraksis, og af 21.4.2005 i sagen »Straffesag mod Lars Erik Staffan Lindberg«, C-267/03, EU:C:2005:246, præmis 72.

¹⁰ – Domstolens dom af 13.10.2016 i sagen »Naczelnik Urzedu Celnego I w Ł. mod G.M. og M.S«, C-303/15, EU:C:2016:771, præmis 20.

¹¹ – Domstolens dom af 21.4.2005, Straffesag mod Lars Erik Staffan Lindberg, C-267/03, EU:C:2005:246, præmis 76.

¹² – Ibidem, præmis 54.

Selv om kravet om at udlevere kildekoden til den registrerede *software* i den foreliggende sag ikke indebærer et forbud mod anvendelse, medfører det alligevel på de områder, der er reguleret i skatte- og afgiftsmæssig henseende, sammenholdt med lovens artikel 28.¹, stk. 4, i praksis et sådant forbud.

- 16 På baggrund af det ovenstående kan kravet om at overdrage kildekoden til den registrerede *software* i de kommercielle maskiner muligvis kvalificeres både som en »teknisk specifikation« og som en »betingelse« eller et »forbud« som omhandlet i direktiv 98/34. Domstolens praksis giver ikke noget klart svar på det spørgsmål, om et sådant krav er omfattet af kategorien »teknisk forskrift«, eller hvilken af disse kategorier den er omfattet af.

Derfor er det nødvendigt at forelægge Den Europæiske Unions Domstol det spørgsmål, om artikel 1, nr. 11), i direktiv 98/34 skal fortolkes således, at begrebet »tekniske forskrifter«, hvorved ethvert udkast til teknisk forskrift skal sendes til Kommissionen i henhold til det nævnte direktivs artikel 8, stk. 1, omfatter en retsforskrift, hvorefter en leverandør af vedligeholdelsesydelser er forpligtet til at udlevere kildekoden til en registreret *software* og et skatte- og afgiftsmæssigt hukommelsesmodul til overensstemmelsesvurderingsorganet.

II

Spørgsmålet om, hvorvidt kravet om at udlevere kildekoden til den registrerede software kan anses for en foranstaltning med tilsvarende virkning som en kvantitativ indførselsrestriktion

- 17 Som før nævnt pålægger den lettiske lovgivning producenten af kommercielle maskiner en forpligtelse til at udlevere kildekoden til den registrerede *software* i de kommercielle maskiner med henblik på gennemførelsen af overensstemmelseskontrollen. Såfremt kildekoden ikke udleveres, afviser organet for overensstemmelseskontrol at udstede overensstemmelseserklæringen, hvilket efterfølgende udgør grundlaget for, at skatte- og afgiftsmyndigheden træffer afgørelse om, at de kommercielle maskiner udelukkes fra enhedsdatabasen (registret), eftersom disse maskiner ikke opfylder de tekniske krav til elektroniske anordninger og teknisk udstyr til registrering af afgifter og andre betalinger. En manglende opfyldelse af de tekniske krav til elektroniske anordninger og teknisk udstyr til registrering af afgifter og andre betalinger er til hinder for, at de kommercielle maskiner anvendes til at registrere transaktioner eller til at føre regnskab med kontanter og andre betalingsmidler, og vanskeliggør således i praksis distributionen af sagsøgeren SKIDATA GmbH's kommercielle maskiner på Letlands område.
- 18 Artikel 34-36 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde sikrer varenes frie bevægelighed, som er et af Den Europæiske Unions grundlæggende principper.

Den Europæiske Unions Domstol har fastslået, at enhver af medlemsstaternes bestemmelser for handelen, som direkte eller indirekte, aktuelt eller potentielt, kan

hindre samhandelen i Fællesskabet, skal anses for en foranstaltning med tilsvarende virkning som kvantitative restriktioner¹³. Domstolens argumentation blev præciseret i dommen i sagen *Cassis de Dijon*, som fastslog det princip, at ethvert produkt, der er lovligt fremstillet og bragt i omsætning i en medlemsstat i overensstemmelse med de gældende og traditionelle bestemmelser og fabrikationsmetoderne i den pågældende stat, skal have adgang til markedet i enhver anden medlemsstat¹⁴.

Selv om en foranstaltning ikke har til formål at regulere vareudvekslingen mellem medlemsstaterne, er det afgørende, hvilken aktuel eller potentiel virkning den har for samhandelen i Fællesskabet. Dette kriterium indebærer, at der ved foranstaltninger med tilsvarende virkning forstås sådanne hindringer for de frie varebevægelser, der i mangel af en harmonisering af lovgivningerne følger af, at der på varer fra andre medlemsstater, hvor de er lovligt fremstillet og bragt i omsætning, anvendes regler om, hvilke betingelser sådanne varer skal opfylde (f.eks. med hensyn til benævnelse, form, dimensioner, vægt, sammensætning, præsentation, mærkning og emballage), og det uanset om sådanne regler anvendes uden forskel på alle varer, når en sådan anvendelse ikke kan begrundes ud fra et alment hensyn, der går forud for hensynene til de frie varebevægelser¹⁵.

Domstolen har i sin retspraksis ligeledes fastslået, at nationale bestemmelser, som underkaster et produkt, der lovligt er fremstillet og bragt i omsætning i en anden medlemsstat, yderligere kontrolforanstaltninger, udgør foranstaltninger med tilsvarende virkning, som er forbudt i medfør af artikel 34 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde, medmindre der er tale om undtagelser, der er fastsat eller anerkendt i fællesskabsretten¹⁶.

Imidlertid er anvendelsesområdet for artikel 34 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde blevet begrænset ved Domstolens dom i sagen *Keck*, hvori det blev fastslået, at den nævnte artikel ikke vedrører visse handelsbestemmelser, såfremt de ikke udgør forskelsbehandling, dvs. forudsat at sådanne nationale bestemmelser finder anvendelse på alle de berørte erhvervsdrivende, der udøver

¹³ – Domstolens dom af 11.7.1974 i sagen »Procureur du Roi mod Benoît og Gustave Dassonville«, C-8/74, EU:C:1974:82, og af 15.11.2005 i sagen »Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber mod Republikken Østrig«, C-320/03, EU:C:2005 684, præmis 63-67.

¹⁴ – Domstolens dom af 20.2.1979 i sagen »Rewe-Zentral AG mod Bundesmonopolverwaltung für Branntwein«, C-120/78, EU:C:1979:42.

¹⁵ – Domstolens dom af 20.2.1979 i sagen »Rewe-Zentral AG mod Bundesmonopolverwaltung für Branntwein«, C-120/78, EU:C:1979:42, præmis 6, 14 og 15, af 26.6.1997 i sagen »Vereinigte Familienpress Zeitungsverlags- und vertriebs GmbH mod Heinrich Bauer Verlag«, C-368/95, EU:C:1997:325, præmis 8, og af 11.12.2003 i sagen »Deutscher Apothekerverband eV mod 0800 DocMorris NV og Jacques Waterval«, C-322/01, EU:C:2003:664, præmis 67.

¹⁶ – Domstolens dom af 22.1.2002 i sagen »Canal Satélite Digital SL mod Administración General del Estado og Distribuidora de Televisión Digital SA (DTS)«, C-390/99, EU:C:2002:34, præmis 36 og 37, og af 8.5.2003 i sagen »ATRAL SA mod den belgiske stat«, C-14/02, EU:C:2003:265, præmis 65.

virksomhed i indlandet, og forudsat at bestemmelserne, såvel retligt som faktisk, påvirker afsætningen af indenlandsk fremstillede varer og varer fra andre medlemsstater på samme måde¹⁷. Når disse betingelser er opfyldt, kan en anvendelse af sådanne bestemmelser på salg af varer fra en anden medlemsstat, som opfylder de af denne stat fastsatte regler, nemlig ikke antages at forhindre, at varerne får adgang til markedet eller medføre større ulemper i denne henseende end for indenlandsk fremstillede varer¹⁸. Samtidig anses bestemmelser, som har betydning, selv en lille betydning, for adgangen til produkter på markedet (*market access*), ikke for at være handelsbestemmelser¹⁹. Sådanne bestemmelser er ikke omfattet af anvendelsesområdet for den løsning, der blev anvendt i Keckdommen, og er dermed automatisk ikke lovlige²⁰.

Endvidere fastsætter artikel 36 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde, at bestemmelserne direkte skal berøre beskyttelsesværdige offentlige hensyn og ikke må være strengere end nødvendigt (proportionalitetsprincippet). Desuden anerkendte Domstolen i sagen *Cassis de Dijon*, at medlemsstaterne kan fastsætte undtagelser, hvorpå forbuddet mod bestemmelser med tilsvarende virkning ikke finder anvendelse, på grundlag af tvingende hensyn (bl.a. vedrørende effektiv skatte- og afgiftskontrol, beskyttelsen af den offentlige sundhed, god handelsskik og forbrugerbeskyttelsen).

De nævnte domme fra Den Europæiske Unions Domstol udgør rammen for princippet om gensidig anerkendelse.

- 19 Kravet om at udlevere kildekoden til den registrerede *software* i de kommercielle maskiner pålægges alle kommercielle maskiner (hvad enten der er tale om importerede produkter eller lokalt fremstillede produkter), hvorfor dette krav ikke udgør forskelsbehandling²¹. Tilsvarende indebærer kravet om at udlevere kildekoden til den registrerede *software* – en kode, der som sådan indgår i de kommercielle maskiners *software* – ikke et forbud mod salg af kommercielle maskiner på Letlands område, men foreskriver derimod blot, at der på de områder, der er reguleret i skatte- og afgiftsmæssig henseende, skal gennemføres en procedure for overensstemmelseskontrol i denne forbindelse, hvorunder

¹⁷ – Domstolens dom af 24.11.1993 i de forenede sager »Straffesager mod Bernard Keck og Daniel Mithouard«, C-267/91 og C-268/91, EU:C:1993:905, præmis 16 og 17.

¹⁸ – Domstolens dom af 24.11.1993 i sagen »Straffesag mod Bernard Keck og Daniel Mithouard« (jf. den førnævnte dom i sagen Keck og Mithouard, præmis 17).

¹⁹ – Domstolens dom af 9.7.1997 i de forenede sager »Konsumentombudsmannen (KO) mod De Agostini (Svenska) Förlag og TV-Shop i Sverige AB«, C-34/95 – C-36/95, EU:C:1997:344, præmis 43, og af 10.2.2009 i sagen »Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber mod Den Italienske Republik«, C-110/05, EU:C:2009:66, præmis 58.

²⁰ – Domstolens dom af 26.4.2012 i sagen »Asociación Nacional de Expendedores de Tabaco y Timbre (ANETT) mod Administración del Estado«, C-456/10, EU:C:2012:241, præmis 38-42.

²¹ – Domstolens dom af 16.3.1977 i sagen »Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber mod Den Franske Republik«, C-68/76, EU:C:1977:48, præmis 14.

kildekoden til den registrerede *software* i de kommercielle maskiner skal udleveres, og at denne procedure skal gennemføres, uanset om den allerede er blevet gennemført i produktionslandet for de kommercielle maskiner (det fremgår ikke af sagsakterne, om et sådant krav er pålagt i Østrig eller i andre af de lande i Den Europæiske Union, hvor sagsøgeren SKIDATA GmbH distribuerer de kommercielle maskiner). Som den lettiske sammenslutning af parkerings- og garageoperatører har anerkendt efter at have evalueret de »certificerede« kommercielle maskiner, som er tilgængelige, tilbydes der på det lettiske marked i øjeblikket med henblik på drift af parkeringsfaciliteter ingen af de avancerede tekniske løsninger, som fremstilles af globalt anerkendte producenter, hvilket i praksis kan tilskrives den omstændighed, at disse producenter af kommercielle maskiner ikke ønsker at afsløre kildekoden til en registreret *software*, idet der er tale om et element tilhørende producenten af kommercielle maskiner, som er beskyttet ved intellektuelle ejendomsrettigheder – patenter (visse komponenter af *softwaren* er beskyttet ved patenter) og ophavsrettigheder – og ved forretningshemmeligheden. Såfremt en tredjepart får adgang til kildekoden til en registreret *software* til kommercielle maskiner, er der risiko for, at denne tredjepart kan anvende den til andre formål, såsom at skabe konkurrerende produkter eller at ændre *softwaren*; den lettiske retsorden har imidlertid ikke behandlet spørgsmål vedrørende efterfølgende handlinger med den udleverede kildekode (herunder prøvning og lagring) foretaget af institutioner, der er involveret i overensstemmelseskontrollen (leverandøren af vedligeholdelsesydelser, organet for overensstemmelseskontrol og om fornødent også skatte- og afgiftsmyndigheden), med henblik på at sikre beskyttelsen af kildekoden til den registrerede *software*. Dette er grunden til, at også sagsøgeren SKIDATA GmbH har afvist at udlevere kildekoden til den registrerede *software* i de kommercielle maskiner.

Dermed medfører denne lovgivning efter den forelæggende rets opfattelse, at importen af kommercielle maskiner vanskeliggøres og fordyres i et sådant omfang, at det kan afholde interesserede aktører (heriblandt sagsøgeren SKIDATA GmbH) fra at markedsføre disse kommercielle maskiner i Letland, hvis de ikke kan anvendes til at registrere transaktioner eller føre regnskab med kontanter og andre betalingsmidler (på det monetære og skatte- og afgiftsmæssige område). Kravet om at udlevere kildekoden til en registreret *software* udgør således ikke en betingelse for markedsføring som omhandlet i den førnævnte retspraksis, der følger af dommen i sagen Keck og Mithouard, og kan muligvis anses for en foranstaltning med tilsvarende virkning som en kvantitativ indførselsrestriktion.

Det er derfor nødvendigt at forelægge Den Europæiske Unions Domstol det spørgsmål, om artikel 34 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde skal fortolkes således, at kravet om at udlevere en registreret *software* til et organ for overensstemmelseskontrol kan anses for en foranstaltning med tilsvarende virkning som en kvantitativ indførselsrestriktion.

- 20 Såfremt kravet om at udlevere kildekoden til en registreret *software* skal anses for en foranstaltning med tilsvarende virkning som en kvantitativ indførselsrestriktion, skal det undersøges, om et sådant krav henset til sin restriktive indvirkning på samhandelen mellem medlemsstaterne kan begrundes i et af de hensyn, som er opregnet i artikel 36 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde, eller i et af de tvingende almene hensyn, der er fastslået i Domstolens praksis, og i givet fald, om en sådan restriktion er egnet til at virkeliggøre det formål, der forfølges, og ikke går ud over, hvad der er nødvendigt for, at formålet opfyldes ²².

Domstolen har i en række tilfælde anerkendt, at hensynet til effektiv skatte- og afgiftskontrol kan begrunde en sådan lovgivning, som begrænser de grundlæggende frihedsrettigheder (herunder varenes frie bevægelighed) ²³. Som det fremgår af de forberedende arbejder til dekretet om anvendelse, er formålet med dette dekret at sikre, at skatter og afgifter betales, idet indblanding i *softwaren* eller designet af kaseanordningerne forhindres ²⁴. Den forelæggende ret udleder heraf, at kravet om at udlevere kildekoden til en registreret *software* har et legitimt formål, nærmere bestemt at sikre skatte- og afgiftskontrollen og de hertil hørende kontrolbeføjelser, som forhindrer en mulig manglende registrering af betalinger, eller at afgifterne ikke betales. Endvidere synes det at være passende med henblik på opfyldelsen af dette formål.

Imidlertid opstår det spørgsmål, om kravet om at udlevere kildekoden til en registreret *software* er nødvendig for at opfylde det formål, der forfølges. Skatte- og afgiftsmyndigheden har forklaret, at det netop er udleveringen af kildekoden og den eksekverbare kode, der sikrer, at den modtager alle oplysninger, eftersom det er muligt at indsætte skjulte kildekodefunktioner i kildekoden (i form af en subkompilation i den eksekverbare kode, som kan medføre sletning af data), hvilket kan gennemføres ved anvendelse af en række metoder og teknikker. Samtidig opstår der tvivlsspørgsmål angående nødvendigheden som følge af det forhold, at sagsøgeren i andre medlemsstater i Den Europæiske Union med henblik på gennemførelsen af de tilsvarende kontroller udleverer en grænseflade

²² – Domstolens dom af 19.6.2003 i sagen »Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber mod Den Italienske Republik«, C-420/01, EU:C:2003:363, præmis 29, og af 5.2.2004 i sagen »Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber mod Den Italienske Republik«, C-270/02, EU:C:2004:78, præmis 21.

²³ – Domstolens dom af 28.1.1992 i sagen »Hanns-Martin Bachmann mod den belgiske stat«, C-204/90, EU:C:1992:35, præmis 18, af 15.6.1997 i sagen »Futura Participations SA og Singer mod Administration des contributions«, C-250/95, EU:C:1997:239, præmis 31, og af 28.10.1999 i sagen »Skatteministeriet mod Bent Vestergaard«, C-55/98, EU:C:1999:533, præmis 23.

²⁴ – Ministru kabineta noteikumu projekta »Nodokļu un citu maksājumu reģistrēšanas elektronisko ierīču un iekārtu lietošanas kārtība« sākotnējās ietekmes novērtējuma ziņojums (anotācija) (indledende evalueringsrapport om virkningen af udkastet til ministerrådets dekret »Regler for anvendelsen af elektroniske anordninger og elektronisk udstyr til registrering af afgifter og andre betalinger (forberedende dokumentation)).

for programmering af applikationer (*Application Programming Interface, API*) for kommercielle maskiner, som udgør forbindelsen mellem SKIDATA GmbH's computerapplikationer og organet for overensstemmelseskontrols *software*, hvorigennem organet for overensstemmelseskontrol får adgang til alle de nødvendige betalingsoplysninger. Ifølge sagsøgerens oplysninger kontrolleres hver version af *softwaren* i de kommercielle maskiner og deres opdateringer både automatisk og manuelt, hvilket omfatter kontroller af databasens integritet, og systemet testes også regelmæssigt i overensstemmelse med PCI DSS-standarden (*Payment Card Industry Data Security Standard*), hvilket sikrer, at dataene i *softwaren* ikke ændres. Det skal endvidere bemærkes, at sagsøgeren SKIDATA GmbH havde indvilliget i at udlevere den del af kildekoden, som vedrører registreringen af betalinger og afgifter, med henblik på gennemførelsen af overensstemmelseskontrollen af de kommercielle maskiner, men at organet for overensstemmelseskontrol ikke godkendte denne fremlæggelse og anmodede om hele kildekoden til *softwaren* i de kommercielle maskiner, hvilket i praksis udgør en foranstaltning, der er mere restriktiv for sagsøgeren SKIDATA GmbH's rettigheder. I denne henseende skal det desuden bemærkes, at der ikke fremgår nogen oplysninger af sagsakterne, som giver anledning til mistanke om, at sagsøgerne eller leverandøren af vedligeholdelsesydelse kan have været i ond tro.

Derfor er det nødvendigt at forelægge Den Europæiske Unions Domstol det spørgsmål, om kravet om at udlevere kildekoden til en registreret *software* står i rimeligt forhold til hensynet til effektiv skatte- og afgifts kontrol.

Dispositiv del

I henhold til artikel 267 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde [udelades]

beslutter

Administratīvā rajona tiesa (distriktsdomstol i forvaltningsretlige sager) at forelægge Den Europæiske Unions Domstol følgende præjudicielle spørgsmål:

- 1) Skal artikel 1, nr. 11), i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 98/34/EF af 22. juni 1998 om en informationsprocedure med hensyn til tekniske standarder og forskrifter fortolkes således, at begrebet »tekniske forskrifter«, hvorved ethvert udkast til teknisk forskrift skal sendes til Kommissionen i henhold til det nævnte direktivs artikel 8, stk. 1, omfatter en retsforskrift, hvorefter en leverandør af vedligeholdelsesydelse er forpligtet til at udlevere kildekoden til en registreret *software* til overensstemmelsesvurderingsorganet?
- 2) Skal artikel 34 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde fortolkes således, at kravet om at udlevere en registreret *software* til et overensstemmelsesvurderingsorgan kan anses for en foranstaltning med tilsvarende virkning som en kvantitativ indførselsrestriktion?

3) Såfremt det foregående spørgsmål besvares bekræftende, kan denne foranstaltning da anses for at stå i rimeligt forhold til hensynet til effektiv skatte- og afgiftskontrol?

Sagen udsættes på Den Europæiske Unions Domstols afgørelse.

Denne kendelse kan ikke appelleres.

[Udelades]

[underskrift]

ARBEJDSDOKUMENT